

DAMOKLÉSZ KARDJA-E A FELSZÁMOLÁS?

avagy a magyar építetói fedezetkezelés az ICC nemzetközi választottbírósága előtt

1. Problémafelvetés

Tizedik születésnapját ünnepelte 2019 októberében a magyar építetói fedezetkezelés, melyet az építőipari kivitelezési tevékenységről szóló 191/2009. (IX. 15.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) új jogintézményként honosított meg a magyar jogrendszerben 2009. október 1. napjától. Jóllehet az építetói fedezetkezelés bevezetésének fő célja az építőipari láncartozások kialakulásának megelőzése volt, az építetó felé fennálló fővállalkozói díjköveteléseknek az alvállalkozó láncolatra történő jogszabályi engedményezésével, a Kormányrendelet hallgat az egyik legfontosabb anyagi jogi kérdésről, a követelés átszállásának pontos időpontjáról. Ez a joghézag azért különösen kockázatos, mert a vállalkozói láncolat bármely tagjának felszámolás alá kerülésre megszakítja a követelés átszállást, mely azzal a hatással jár, hogy egy elhúzódo jogvita esetén a felszámolási eljárás lehetősége akár évekig Damoklész kardjaként lebeg a résztvevők feje felett, a felszámolás elrendelése esetén pedig a Kormányrendelet alapján bizonytalan, hogy a követelés a felszámolási vagyon részét képezi, vagy sem. A fenti joghézag kitöltése érdekében felmerül a megállapítási kereset lehetősége, mely választottbíráskodás kikötése esetén további sajátos kérdéseket vet fel, így a többszereplős építetói fedezetkezelés összeegyeztethetőségét a választottbíróági szerződés relatív hatályával, másrészt a választottbíróági hatáskör fennállását megállapítási keresetekkel kapcsolatban.

Jelen cikkben a fenti kérdéseket egy konkrét jogeset kapcsán járjuk körül, melyben az ICC (Nemzetközi Kereskedelmi Kamara) Nemzetközi Választottbíróóságának egy magyar és két külföldi taggal eljáró tanácsa hozott a jogalkotó céljával összhangban álló választottbíróági ítéletet 2019. őszén.¹

2. A tények

Egy Magyarországon megvalósuló komplex ipari beruházás („Projekt”) tárgyában a magyar megrendelővel („Megrendelő”) egy olaszországi székhelyű fővállalkozó – a későbbi választottbíróági eljárás alperese („Alperes”) – kötött fővállalkozási szerződést. Alperes ezt követően a Projekt végrehajtására több alvállalkozóval kötött alvállalkozói szerződéseket, köztük 2016. évben egy szintén olaszországi székhelyű céggel – a választottbíróági ügy

¹ 23835/GR számú választottbíróági ítélet, Róma, 2019. szeptember 20. Az eljáró tanács tagjai: P.Peters (tanács elnöke), J.Burai-Kovács, A.Atteritano (tanács tagjai)

későbbi Felperesével („Felperes”) –, aki a Projekt szerelési munkáinak elvégzését vállalta, tételes elszámolással havi számlázással. Az Alperes és Felperes alvállalkozói szerződésükre a magyar jogot választották, a szerződésből eredő valamennyi vitára pedig az ICC Nemzetközi Választottbíróóság Eljárási Szabályzata szerinti választottbíráskodást kötöttek ki, azzal, hogy a választottbíráskodás helye Róma. A választottbíróági szerződés vonatkozásában kifejezett jogválasztásra nem került sor.

A Projektben a közösségi közbeszerzési értékhatár túllépésére tekintettel kötelező volt építetői fedezetkezelő közreműködése², melynek feladatait egy magyarországi székhelyű pénzügyintézet látta el („Fedezetkezelő”). Megrendelő még a Projekt kivitelezés megkezdése előtt elhelyezte a fedezetkezelői számlán a megvalósításhoz szükséges pénzeszközt, abból a célból, hogy a Fedezetkezelő abból a Kormányrendeletben meghatározott feltételek teljesülése esetén kifizetést teljesítsen a vállalkozói láncolat szereplői részére. Alperes egy idő után - 2018. év elejétől jelentős késéssel kezdte el fizetni az Felperes számláit. Alperes 2018. márciusában az elkészült alvállalkozói munkát majd 2018. áprilisában a pótmunkákat ugyan átvette Felperestől, azonban a Felperes 2018. március és április hónapokra kibocsájtott számláit már nem fizette ki. Arra hivatkozott, hogy hibás teljesítésre tekintettel más alvállalkozókkal kellett befejezni a Felperes által vállalt munkákat, melynek költségét beszámította Felperes számlakövetelésébe. Fentiek alapján Alperes az építetői fedezetkezelés központi részét képező ún. alvállalkozói nyilvántartásban a két fenti hónap vonatkozásában az általa korábban elismert összegektől eltérő összegekre állított ki teljesítésigazolást az Felperes részére. Felperes a teljesítésigazolások tartalmát vitatta, és a Kormányrendelet által biztosított 30 (harminc) napos határidőn belül 2018. augusztusában vitarendezési eljárást kezdeményezett az ICC Nemzetközi Választottbíróósága előtt, és ezt igazolta Fedezetkezelő részére. Felperes keresetében kérte, hogy a választottbíróóság marasztalja Alperest a két fenti számla összegében. Felperes időközben értesült arról, hogy a Megrendelő 2019. szeptemberében felmondta az Alperes fővállalkozási szerződését, majd Alperes a választottbírói tanács megalakulását követően nem sokkal, 2019. novemberében Olaszországban csődeljárást kezdeményezett maga ellen, mely a magyar csődjogi szabályokhoz hasonlóan könnyen felszámolási eljárásba fordulhat át. Felperes a fentiek alapján a korábban előterjesztett marasztalási kereset mellett annak megállapítását is

² Kormányrendelet 17. § (2) b) pont. Az értékhatár jelenleg 5 548 000 EUR összeg a 2009/81/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a szerződés-odaítélési eljárásokra irányadó értékhatárok tekintetében történő módosításáról szóló 2017/2367 RENDELETE (2017. december 18.) EU Bizottság rendelet 1 cikk. 2. pontja alapján.

kérte, hogy az Alperes Megrendelő felé fennálló követelése a felperresi kifizetetlen számlák esedékességének időpontjában azok értékének erejéig átszállt Felperesre.

3. Jogi háttér

3.1. Az építtetői fedezetkezelés működése a gyakorlatban

Az építtetői fedezetkezelő rendszer és a bevezetőben már jelzett jogi problémák jobb megértése érdekében röviden vázoljuk a releváns jogszabályi hátteret. Az építtetői fedezetkezelés 2009. évi bevezetésének elsődleges célja az építőipari projektekre rendelkezésre álló források célzott felhasználása és az építőipari láncartozások mérséklése volt.³

A megrendelő építtetőnek egy építtetői fedezetkezelői tevékenységre jogosult személlyel fedezetkezelői szerződést kell kötnie, majd fedezetkezelői számlát kell nyitnia és köteles gondoskodni arról, hogy azon a kivitelezési tevékenység szerződés szerinti ellenértékének megfelelő fedezet a projekt megkezdéséig rendelkezésre álljon.⁴ A fedezetkezelői számláról kizárólag a fedezetkezelő teljesíthet kifizetést a vállalkozói láncolat tagjai (fővállalkozó, alvállalkozó, szub-alvállalkozó, stb.) az építtető, illetve a fedezetkezelői díjak esetében a saját maga részére.⁵

A kifizetések menedzselése érdekében az alvállalkozók nyilvántartása elektronikusan az ún. alvállalkozói nyilvántartásban történik, melyet a fedezetkezelő nyit meg és kezel a projekt alatt. A fedezetkezelői számláról kifizetésekre az alvállalkozói nyilvántartásban regisztrált követelések esetén kerülhet sor a visszatartás és felfüggesztés intézményének alkalmazásával a következő szerint.⁶ Amennyiben a fővállalkozónak a megrendelő felé esedékes követelése keletkezik, úgy a fedezetkezelő a fővállalkozó részére kifizetést teljesíthet, de egyrésztől vissza kell tartania annak az összegnek a kifizetését, mely megegyezik a fővállalkozói teljesítésben résztvevő alvállalkozó által teljesítésigazolás alapján számlázott, de még ki nem egyenlített összeggel, másrésztől 30 (harminc) napig fel kell függesztenie annak az összegnek a kifizetését, mely megegyezik a fővállalkozó teljesítésében részt vevő alvállalkozó kivitelező által megjelölt ellenérték - de legfeljebb a részére járó adott teljesítési szakasz szerződésben rögzített ellenértéke – és a teljesítésigazolásban jóváhagyott összeg közti különbözettel. Visszatartás

³ Az építési beruházások megvalósításának elősegítése érdekében egyes törvények módosításáról szóló T/9637. számú törvényjavaslat indokolása. A törvényjavaslatot az Országgyűlés 2009. június 22-i ülésnapján fogadta el és 2009. évi LVII. törvényként hatályba lépett, módosítva többek között az az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvényt

⁴ Kormányrendelet 18. § (1)-(3) bekezdés

⁵ Kormányrendelet 18. § (8) bekezdés

⁶ Kormányrendelet 19. § (1) bekezdés

esetén – mivel itt értelemszerűen nincs vita a fővállalkozó, illetve alvállalkozó között – a fedezetkezelő vagy a fővállalkozó részére fizet, amennyiben az igazolja, hogy az alvállalkozó követelését már korábban kiegyenlítette, vagy amennyiben erre 2 (kettő) munkanapon belül nem kerül sor, úgy az alvállalkozó részére teljesít kifizetést. Felfüggesztés esetén, tehát ahol vita alakult ki a felek között, az alvállalkozónak 30 (harminc) napja van arra, hogy vitarendezési eljárást kezdeményezzen és azt a fedezetkezelő részére igazolja, ennek elmulasztása esetén a fedezetkezelő a fővállalkozó részére teljesít kifizetést. Vitarendezési eljárás megindításának igazolása esetén a fedezetkezelő a döntésig visszatartja a vitás összeg kifizetését, majd azt a jogerős döntésnek megfelelően köteles kifizetni.⁷ Annak érdekében, hogy a fenti logika az egész alvállalkozói láncolat vonatkozásában működjön, a fővállalkozónak is megfelelően gyakorolnia kell a visszatartást az alvállalkozói számlákból az alvállalkozói teljesítésben résztvevő szub-alvállalkozó nyitott követelése, illetve vita esetén a különbözet vonatkozásában.⁸

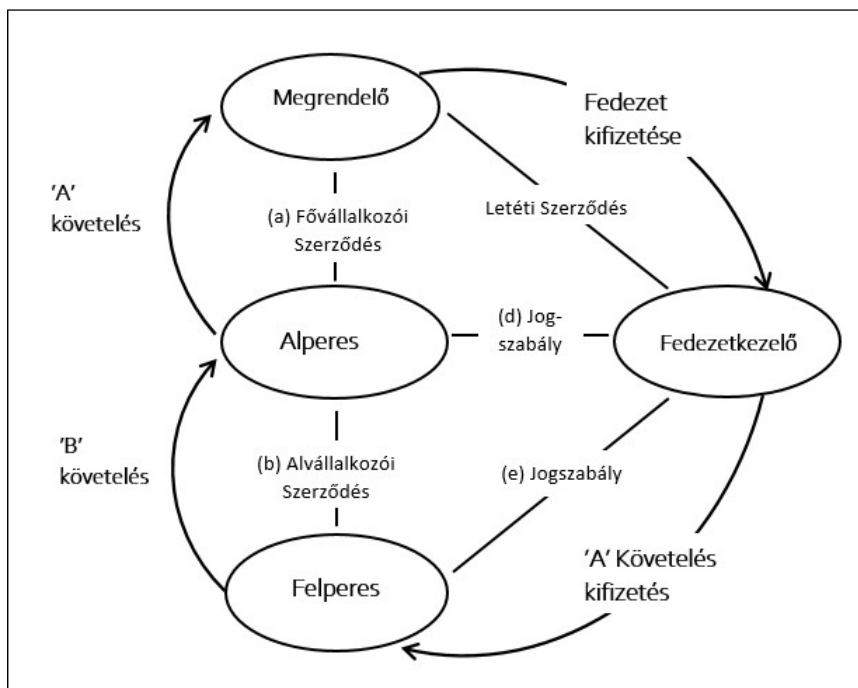
A fedezetkezelői kifizetések jogalapját pedig a jogszabályi engedményezés intézménye képezi, mely alapján a fővállalkozó megrendelővel szemben esedékes követelése átszáll a vállalkozói láncolat tagjaira az 1. ábra szerint. Így amennyiben a fővállalkozó és az alvállalkozó között nincs vita, a fővállalkozó „A” Követelése automatikusan átszáll a teljesítésigazolás alapján számlázó, kifizetetlen alvállalkozóra ez utóbbi „B” Követelése értékének erejéig, és az átszállással a „B” Követelés automatikusan kiegyenlítésre kerül. Vita esetén, amennyiben határidőben vitarendezési eljárás indul, az „A” Követelés arra a szereplőre száll át, akinek javára a vitarendezési eljárásban jogerős döntés születik.⁹

Az 1. ábrán látható, hogy a kifizetéseket teljesítő Fedezetkezelővel csak a Megrendelő áll kontraktuális jogviszonyban, a vállalkozói láncolat tagjai és a Fedezetkezelő közötti jogviszonyt maga a Kormányrendelet teremti meg.

⁷ Kormányrendelet 20. § (4)-(6) bekezdések

⁸ Kormányrendelet 19. § (2) bekezdés

⁹ Kormányrendelet 19. § (4) bekezdés

Az építetői fedezetkezelés fontos és a bevezetőben jelzett, problémát okozó szabálya, hogy a követelés átszállást megszakítja, amennyiben a vállalkozói láncolat érintett tagja ellen időközben felszámolási eljárást rendelnek el, mely esetben a követeléseket közvetlenül kell érvényesíteni a felszámolás alá került vállalkozóval szemben.¹⁰

3.2. Az eset főbb jogkérdései

Az első részben ismertett tények alapján az alábbi anyagi-, illetve eljárásjogi kérdések merültek fel a Kormányrendelet alkalmazása kapcsán a konkrét jogeset során.

Ahogy arra már utaltunk, a szabályozás alapvető hiányossága, hogy a Kormányrendelet a követelés átszállás időpontját nem határozza meg, mely különösen nagy kockázatot jelent abban az esetben, amennyiben jogvita alakul ki a felek között. Amennyiben a követelés átszállásának időpontja az arról döntő bírósági, illetve választottbírósági ítélet meghozatalának időpontja, akkor a törvényi engedményezés engedményezőjének – a jelen eset Alperesének – felszámolás alá kerülése a teljes jogvita tartama alatt Damoklész kardjaként lebeg az engedményesi pozícióban lévő alvállalkozó – jelen esetben Felperes – feje felett, aki a szerződés szerinti munkákat elvégezte. Mivel az építőipari jogvitáknál jellemző, hogy bonyolult tény, illetve szakkérdésben kell lefolytatni terjedelmes és időigényes bizonyítást, ez az időbeli kitettség nem csak rendes bírósági vitarendezés, hanem egy gyorsabb választottbírói út esetén is jelentős.

Kisebb mértékben a szabályozás, nagyjából pedig a joggyakorlat hiányából adódik, hogy az sem egyértelmű, hogy vitarendezési eljárás kezdeményezése esetén elegendő-e Felperesnek

¹⁰ Kormányrendelet 19. § (6) bekezdés

marasztalási keresetet előterjeszteni Alperessel szemben, avagy lehet-e – az Alperes Megrendelővel szembeni követelésének átszállását kimondó, illetve annak konkrét időpontját meghatározó – megállapítási keresetet is előterjeszteni, és ha igen, milyen feltételekkel.

Választottbíráskodás esetén – mint jelen esetben is – további kérdésként merül fel, hogy a jogszabályi engedményre vonatkozó megállapítási keresetre kiterjed-e a választottbíráóság hatásköre, illetve a választottbíráóság helyt adhat-e annak, ha csak a vitában álló Felperes és Alperes között jött létre választottbíráósági kikötés, de a választottbíráósági ítélet megállapítása értelemszerűen rendelkezést tartalmaz egy harmadik személyre – ti. a Megrendelőre – nézve.

A fenti problémákra a második részben ismertetett tényállás alapján a választottbíráósági eljárás logikáját követve az alábbi kérdések sorrendjében keressük és adjuk meg a választ az ICC Nemzetközi Választottbíráóságának ítélete alapján:

- a) Van-e e hatásköre egy nemzetközi választottbíráóságnak a megállapítási keresetre, különösen olyan esetben ha egy törvényi engedményezés beálltát megállapító ítélet egy harmadik félre tartalmazna rendelkezést?
- b) Lehetséges-e marasztalási kereset mellett megállapítási keresetet előterjeszteni az Alperest a Megrendelővel szemben megillető követelés Felperesre történő átszállásának ténye és időpontja vonatkozásában, és ha igen, milyen feltételekkel?
- c) Felperes marasztalási keresetének alapossága esetén mikor száll(t) át az Alperes Megrendelővel szembeni követelése a Felperesre?

4. Választottbíráósági hatáskör megállapítási keresetre

A jelen cikk tárgyát képező ügyben a választottbíráóság elsődlegesen hivatalból azt a kérdést vizsgálta, hogy van-e hatásköre megállapítás kereset („*declaratory relief*”) elbírálásra, mivel annak hiánya az ítélet hatályon kívül helyezését vonhatja maga után. Ami a választottbíráóság megállapítási keresetkre vonatkozó elvi hatáskörét illeti, az Ítélet – a nemzetközi doktrínával összhangban¹¹ – leszögezi, hogy amennyiben a felek választottbíráósági szerződése kifejezetten nem zárta ki, a választottbíráóságnak hatásköre van marasztalási kereset mellett megállapítási kereset elbírálására.

A konkrét esetben a megállapítási kereset megengedhetősége két szempontból is kérdéses volt. Egyrészt nem volt egyértelmű, hogy a Felperes és Alperes közötti – az alperesi követelés fennállásával kapcsolatos – jogvita, mely a marasztalási kereset tárgyát képezte és kétségtelenül

¹¹ Gary B. Born International Commercial Arbitration, p. 3076 (Volume III) Kluwer Law International, Second Edition 2014

a felek választottbíróági kikötést tartalmazó alapszerződéséből eredt, mennyire szorosan függ össze a törvényi engdemény alapján a követelés átszállásával kapcsolatos – a megállapítási kereset tárgyát képező – vitával, és ez utóbbira vajon kiterjed-e a választottbíróági szerződés. Másrészt az Alperes Megrendelővel szembeni követelése Felperesre való átszállásának ítéleti megállapítása – látszólag – érintette a követelés kötelezettjeként a Megrendelőt, aki nem volt sem szerződő fele a választottbíróági megállapodásnak, sem részese a választottbíróági eljárásnak.

A választottbírói tanács az első kérdéssel kapcsolatban elfogadta azon felperesi érvelést, hogy a megállapítási keresetet megengedhetősége kapcsán azt kell vizsgálni, hogy a követelés fennállásával kapcsolatos vita szükségszerűen magában foglalja-e a követelés átszállásával kapcsolatos vitát. E körben a választottbírói tanács azon az állásponton volt, hogy a megállapítási kereset a Felperes és Alperes közötti vállalkozási szerződésből eredő igényre vonatkozik, melynek érvényesítését mintegy járulékos elemként biztosítja a jogszabályi engedményezés, így a követelés átszállás tekintetében kialakult jogvita, csakúgy mint a követelés fennállásával kapcsolatos vita az alapszerződésből ered, így kiterjed rá a választottbíróági kikötés is.

A második kérdéssel kapcsolatban a választottbírói tanács szintén osztotta azt az érvelést, hogy figyelemmel arra, hogy az engedményezésre irányadó magyar szabályok és jogirodalom alapján az engedményezés kétoldalú jogügylet, mely a jogosult személyében alanyváltozást eredményez, azonban a kötelezett pozícióját nem érinti¹² és az engedményezéshez a kötelezett hozzájárulására sincs szükség, így a megállapítási kereset a Felperes és Alperes jogviszonyában elbírálnak anélkül, hogy a Megrendelő a választottbíróági szerződésnek részese lenne.

5. A megállapítási kereset feltételei

A megállapítási kereset feltételrendszere kapcsán a választottbírói kiindulópontja az volt, hogy annak teljesülését az uralkodó nemzetközi jogirodalom alapján a jogvita érdemére irányadó magyar jog alapján kell vizsgálni, azonban kiemelte, hogy annak feltételei az olasz jog alapján is fennállnának.¹³

Ami a megállapítási kereset magyar jog szerinti feltételeit illeti, a választottbírói tanács – mérítve a Magyar Kereskedelmi- és Iparkamara mellett szervezett Állandó Választottbírói

¹² Ld. a Ptk. 6:193. §-ához fűzött szakkomentárt: Polgári jog I-IV. - új Ptk. - Kommentár a gyakorlat számára, frissítve: 2018. szeptember 1. HVG-ORAC Jogkódex adatbázis

¹³ Gary B. Born International Commercial Arbitration, p. 3084 (Volume III) Kluwer Law International, Second Edition 2014

korábbi gyakorlatából, mely alapján a régi Pp. 123. §-a szerinti feltételek megfelelően irányadók választottbíróági eljárásban is¹⁴ – azt vizsgálta, hogy i) Felperes jogainak Alperessel szembeni megóvása miatt szükséges-e a megállapítási kereset, illetve, hogy ii) Felperes követelhet-e marasztalást Alperestől.

Ami a jogvédelmi érdek fennállását illeti, a választottbíróság utalt arra, hogy a Ptk. 198. § -a alapján a teljesítési utasítás akkor vált ki joghatást, amennyiben az engedményes megfelelő módon igazolja az engedményezést, így egy olyan egyértelmű nyilatkozat hiányában, mely megerősíti, hogy az Alperes Megrendelő felé fennálló követelése kikerült az alperesi vagyontól, nem tudná megfelelően megvédeni jogait. Ugyanis a folyamatban lévő csődeljárásra tekintettel az Alperes ellen felszámolási eljárás is elrendelésre kerülhet, mely esetben – egyértelmű megállapítási nyilatkozat hiányában – az Alperes Megrendelő felé fennálló követelése a felszámolási vagyon részévé válhat, mely Felperes számára azzal a következménnyel jár, hogy követelésének csak egy töredékéhez tud ténylegesen hozzájutni.

A marasztalás kizártságával kapcsolatosan a választottbíróság pedig megállapította, hogy figyelemmel arra, hogy a jogszabályi engedmény *ex lege* következik be, annak kikényszerítésére marasztalási keresetet fogalmilag nem lehet előterjeszteni. Erre tekintettel a törvényi engedmény természetéből fakadóan szükséges, hogy megállapításra kerüljön annak ténye, hogy az Alperes Megrendelő felé fennálló követelése átszállt Felperesre.

Fentiek alapján a választottbíróság arra a következtetésre jutott, hogy a Felperes által előterjesztett megállapítási kereset magyar jog szerinti feltételei fennálltak.

6. A követelés átszállás időpontja

A választottbíróság azt megelőzően, hogy vizsgálta volna az alperesi követelés átszállás megtörténtét és időpontját, a rendelkezésre álló bizonyítékok és a felek jogviszonyának részletes vizsgálata követően – melyet terjedelmi okokból jelen cikk keretében nem ismertetünk – leszögezte, hogy Felperesnek a 2018., március, illetve áprilisi teljesítések alapján érvényes és esedékes számlakövetelése állt fenn Alperes felé.

Ezt követően a választottbíróság vizsgálta, hogy a Kormányrendelet alapján miként állapítható meg a fővállalkozói követelés átszállásának időpontja. E vonatkozásban különbséget tett aközött a helyzet között, amikor a Fővállalkozó által teljesítésigazolással elismert alvállalkozói követelésről van szó, illetve amikor a felek között jogvita alakul ki.

¹⁴ MKIK VB/02122. szám alatt közzétett ítélet

A Kormányrendelet 19. § (4) a) bekezdése szerinti első esetben a választottbíróági ítélet szerint Kormányrendelet alapján a fővállalkozói követelés átszállásához az alábbi feltételek teljesülése szükséges: i) az alvállalkozónak esedékes követeléssel kell rendelkeznie; ii) álljon rendelkezésre a fővállalkozó által kibocsájtott teljesítésigazolás; iii) az alvállalkozó számláját a teljesítésigazolás alapján bocsássa ki; iv) az alvállalkozó számlája kifizetetlen legyen. A választottbíróság álláspontja szerint, jóllehet a Kormányrendelet ezt a kérdést konkrétan nem szabályozza, de ezen esetben a fővállalkozói követelés azon a napon száll át az alvállalkozóra, amikor a fentiek közül az utolsó feltétel is teljesül, mely azonos az alvállalkozói számlakövetelés esedékességének időpontjával.

A Kormányrendelet 19. § (4) c) bekezdése szerinti második esetben az ítélet szerint az alábbi feltételek teljesülése szükséges a fővállalkozói követelés átszállásához: i) a követelés átszállással kedvezményezett alvállalkozónak a fővállalkozói részére történő kifizetés Kormányrendelet 20. § (4) b) pontja szerinti felfüggesztésétől számított 30 (harminc) napon belül vitarendezési eljárást kell kezdeményeznie, és ii) az alvállalkozónak egy javára szóló bírói döntéssel, vagy egyezséggel kell rendelkeznie.

Ami második esetben a fővállalkozói követelés átszállásának időpontját illeti – mely felelő a Kormányrendelet szintén hallgat – a megfelelő időpont megállapításához a választottbíróság álláspontja szerint a jogalkotó céljából kell kiindulni.

Az építetők fedezetkezelés intézményét az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvénybe (Étv.) beiktató rendelkezés alapján az építetők fedezetkezelés célja az építőipari kivitelezési tevékenység fedezete célhoz kötött felhasználásának biztosítása¹⁵ („*célhoz kötött felhasználás*”), továbbá a fenti módosítást beiktató törvényjavaslat kiemeli, hogy a fedezetkezelői rendszer bevezetésének egyik fő célja a folyamatok kiszámíthatóbbá tétele és a befektetői bizalom növelése érdekében a láncartozások kialakulásának megelőzése („*láncartozások megelőzése*”).¹⁶

A fenti jogalkotói célok alapján a választottbíróság osztotta a Felperes azon érvelését, hogy a követelés átszállás időpontja nem lehet az a nap, amikor a két fenti feltétel közül a későbbi teljesül, ti. amikor megszületik alvállalkozó javára szóló bíróági döntést. Ebben az esetben ugyanis nem teljesülne a „*célhoz kötött felhasználás*” mint jogalkotói cél, hiszen a fővállalkozó

¹⁵Étv. 39/B. § (1) bekezdés, beiktatta a 2009. évi LVII. törvény az építési beruházások megvalósításának elősegítése érdekében egyes törvények módosításáról

¹⁶ A T/9637. sz. törvényjavaslatot az Országgyűlés 2009. június 22-i ülésnapján fogadta el és 2009. évi LVII. törvényként hatályba lépett, módosítva többek között az az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvényt

esetleges felszámolási eljárás alá kerülése esetén az építőipari követelés a felszámolási vagyron részévé válna. Mindez pedig negatív hatással lenne az alvállalkozó fizetési képességére a szub-alvállalkozók felé, mely épp a lánctarozások kialakulásához vezetne, melynek elkerülését tűzte ki célul a jogalkotó az építési porjektek megvalósulása érdekében.

Ezt meghaladóan a választottbíróság kiemelte, hogy az a jogértelmezés, mely a fővállalkozói követelés átszállását a jogerős döntés időpontjához kötné, annak a félnek kedvezne, aki jogalap nélkül tartotta vissza a megfelelő mértékű teljesítésigazolás kiadását, és a másik felet tenné ki annak a kockázatnak, hogy az elhúzódo vitarendezés során szerződéses partnere felszámolás alá kerül, mely a jogos követelés tényleges kielégítését gyakorlatilag ellehetetlenítené.

Fentiek alapján a választottbíróság akként foglalt állást, hogy a jogalkotói céllal az az értelmezés van összhangban, hogy a második esetben a fővállalkozó követelés átszállásának időpontja ugyanaz a nap, ami az első esetben lenne, ti. amikor a felek között nem kerül sor jogvitára. Ez a nap pedig az alvállalkozói számla esedékességének napjával azonos.

A fentiekre tekintettel a választottbíróság Ítéletével egyrésztől marasztalta az Alperest a Felperes esedékes számlakövetelésének erejéig, másrésztől megállapította, hogy a Felperes Megrendelő felé fennálló követelése a Felperes Alperes felé fennálló követelésével azonos összegben a felperesi követelés esedékességének időpontjában átszállt a Felperesre, abból a célból, hogy a Felperes a marasztalási keresetét abból kielégítse.

7. Záró gondolatok

Az ismertetett jogeset kiváló példája annak, hogy egy hazai jogintézményt, melynek szabályai olykor hiányosak és nehezen értelmezhetők, hogyan tud mégis egy – többségében külföldi jogászokból álló – nemzetközi választottbíróság akként értelmezni, és alkalmazni, hogy az egyrésztől a magyar jogalkotó eredeti szándékával a lehető legnagyobb összhangban legyen, másrésztől a konkrét ügyben olyan megoldás szülessen, mely az építőipari munkát ténylegeen elvégző alvállalkozó részére a „Damoklész kardja” effektus helyett biztosítja azt, hogy a szerződéses partner felszámolás alá kerülése esetén is hozzájusson az őt megillető jogos követeléshez. E sorok írója csak remélni tudja, hogy a Kormányrendelet alkalmazása során a hazai rendes és választottbírói gyakorlat követni fogja a jelen cikkben részletesen elemzett, hazai joghézagot kitöltő nemzetközi választottbíróági döntést.

SZERZŐI ADATLAP

A szerző neve	Schmidt Richárd
A szerző foglalkozása	ügyvéd
A szerző elérhetősége	1027 Budapest, Margit Krt. 56. 4/4. E-mail cím: r.schmidt@smartlegal.hu Telefon: 06 30 427 8964; 06 1 4900 949
A tanulmány címe magyarul	DAMOKLÉSZ KARDJA-E A FELSZÁMOLÁS? avagy a magyar építetők fedezetkezelés az ICC nemzetközi választottbírósága előtt
A tanulmány címe angolul	IS LIQUIDATION PROCEDURE THE SWORD OF DAMOCLES? The Hungarian construction trusteeship in front of the arbitral tribunal of ICC
Absztrakt	Az építetők fedezetkezelés 2009. évben került bevezetésre a magyar jogrendszerbe az építőipari láncartozások csökkentése érdekében, de egyik alapvető hiányossága, hogy nem határozza meg a fővállalkozói követelés alvállalkozói láncolatra történő jogszabályi engedményezésének időpontját. Ez a hiány - az építőiparban gyakori felszámolási eljárásokra tekintettel - jelentősen veszélyezteti a jogalkotói célok teljesülését. Hogyan lehet ezt a joghézagot az anyagi jog értelmezésével kitölteni és melyek a hézagpótlás eljárásjogi vetületei választottbíráskodás esetén? Jelen tanulmány az ICC nemzetközi választottbíróság tanácsának a közelmúltban hozott ítélete alapján ad választ a fenti kérdésre.
Abstract	The construction trusteeship was introduced into the Hungarian legal system in 2009, in order to decrease the chain of debt in the construction industry, yet one of its fundamental faults that the timing of the statutory transfer of the main contractor's claim to the subcontractor chain is not defined. This deficiency, having regard to the frequent liquidation proceedings in that sector, significantly jeopardize the fulfillment of the legislator's objectives. How this lacuna can be filled defined by interpreting the substantive law, and what are the procedural implications of this gap-filling in case of arbitration? The present study addresses these questions on the basis of an arbitral award of an ICC tribunal, rendered in the recent past.

